

Raxmat NAVRUZOV,*O'zMU harbiy tayyorgarlik o'quv markazi katta o'qituvchisi.**E-mail: rahmatnavruzov99@gmail.com**Tel.: 90-174-98-17***Mansurjon IMINJANOV,***O'zMU harbiy tayyorgarlik o'quv markazi o'qituvchisi**E-mail: mansurjoniminjonov@gmail.com**Tel.: 93-998-82-87***Zarifboy JABBAROV,***O'zMU harbiy tayyorgarlik o'quv markazi dotsenti**E-mail: jabborovzarifboy70@mail.com**Tel.: 90-122-02-01*

O'zbekiston pedagogika fanlari ilmiy-tadqiqot instituti bo'lim mudiri, pedagogika fanlari doktori (DSc), katta ilmiy xodim R.M.Medetova taqrizi asosida

BO'LAJAK MUTAXASSISLARINING VATANPARVARLIK TUYG'USINI RIVOJLANTIRISH – IJTIMOY PEDAGOGIK ZARURIYAT SIFATIDA

Annotatsiya

Ushbu maqolaning dolzarbligi shundaki, bo'lajak harbiy xizmatchilarda vatanparvarlik tuyg'usini rivojlantirish va axloqiy tarbiyalash uzoq muddatli pedagogik faoliyat bilan bog'liq. Ijtimoiy o'zgarishlar davrida odatda oldingi qadriyatlar yo'qotilib, yangi ma'naviy va axloqiy o'zgarishlarni talab etadigan ko'rsatmalar, shaxsning ma'naviy va axloqiy rivojlanishidagi inqirozlar, bizga begona bo'lgan madaniyat va xulq-atvor modellari paydo bo'ladi.

Kalit so'zlar: Harbiy xizmatchilarda vatanparvarlik tuyg'usini rivojlantirish, Vatanparvarlik, Millatlararo bag'rikenglik baynalmilallikning, millatlar, iqtisodiy, siyosiy, madaniy-ma'naviy.

РАЗВИТИЕ ЧУВСТВА ПАТРИОТИЗМА БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ – КАК СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ НЕОБХОДИМОСТЬ

Аннотация

Актуальность данной статьи заключается в том, что развитие чувства патриотизма и нравственного воспитания у будущих военнослужащих связано с многолетней педагогической деятельностью. В период социальных изменений обычно утрачиваются прежние ценности, появляются установки, требующие новых духовно-нравственных изменений, кризисы духовно-нравственного развития личности, чуждых нам культурных и поведенческих моделей.

Ключевые слова: Развитие чувства патриотизма у военнослужащих, межнациональная толерантность, интернационализм, национальности, экономический, политический и культурно-духовный.

DEVELOPING A SENSE OF PATRIOTISM FOR FUTURE SPECIALISTS - AS A SOCIAL AND PEDAGOGICAL NECESSITY

Annotation

The relevance of this article lies in the fact that the development of a sense of patriotism and moral education among future military personnel is associated with many years of pedagogical activity. During a period of social change, old values are usually lost, attitudes appear that require new spiritual and moral changes, crises in the spiritual and moral development of the individual, and cultural and behavioral models that are alien to us.

Key words: Development of a sense of patriotism among military personnel, interethnic tolerance, internationalism, nationalities, economic, political, cultural and spiritual.

Kirish. Zamon shiddat bilan yuksalayotgan bir vaqtda bo'lajak harbiy xizmatchilarda ijtimoiy pedagogik jaryonni rivojlantirish va mutaxassislarining vatanparvarlik tuyg'usini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratish lozim. Zero, harbiy xizmatchilar davlat xavfsizligini ta'minlash sohasi mutaxassislari davlatning vakili sifatida uning sha'ni, obro'-e'tiborini ta'minlashi, fuqaro manfaatlari uchun kurasha olishlari zarur.

Bo'lajak mutaxassis harbiy xizmatchilarning o'z vazifalarini muvaffaqiyatli bajarishlari uchun yetarli bilim va ko'nikmalarni hosil qilish yaxlit pedagogik tizimni tashkil etishni talab qiladi.

O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari safida xizmat qiladigan harbiy xizmatchi mutaxassislarni har tomonlama rivojlanishlari, kasbiy mahoratga ega bo'lishlari uchun ta'lim jarayonida yetarli asos yaratilgan.

O'zbekiston prezidenti, Qurolli Kuchlar Oliy Bosh qo'mondoni Shavkat Mirziyoev raisligida 12 yanvar kuni Xavfsizlik kengashining Qurolli Kuchlar va harbiy-ma'muriy sektorlarning 2023 yildagi faoliyati ushbu soha bo'yicha kadrlar tayyorlash yakunlari va yaqin istiqbolga mo'ljallangan vazifalar muhokamasiga bag'ishlangan kengaytirilgan yig'ilishi bo'lib o'tdi [1]. Yig'ilish avvalida davlat rahbari mamlakat mudofaa qobiliyatini yanada mustahkamlash va Qurolli kuchlarni rivojlantirish borasida 2023 yilda amalga oshirilgan ishlarning natijalarini tahlil qilib, Vazirlik va idoralar, mahalliy davlat hokimiyati organlarining bu yo'nalishdagi faoliyati tanqidiy ko'rib chiqdi.

Bo'lajak harbiy xizmatchilarda vatanparvarlik tuyg'usini rivojlantirish va axloqiy tarbiyalash uzoq muddatli pedagogik faoliyat bilan bog'liq. Ijtimoiy o'zgarishlar davrida odatda oldingi qadriyatlar yo'qotilib, yangi ma'naviy va axloqiy o'zgarishlarni talab etadigan ko'rsatmalar, shaxsning ma'naviy va axloqiy rivojlanishidagi inqirozlar, bizga begona bo'lgan madaniyat va xulq-atvor modellari paydo bo'ladi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. O'zbekiston milliy ensiklopediyasida "Vatanparvarlik – kishilarning ona yurtiga, o'z Vatanga muhabbati va sadoqatini ifodalaydigan tushuncha bo'lib, vatanparvarlik barcha kishilar, xalq, millatlar uchun umumiy bo'lgan, asrlar davomida sayqallanib kelgan umuminsoniy tuyg'u, ma'naviy qadriyatlardan biri. Tarixiy jihatdan vatanparvarlik kishilarning o'z vatanlari taqdiri bilan bog'liq ijtimoiy rivojlanish, xalqlarning o'zlari yashayotgan hududning daxlsizligi va mustaqilligi yo'lidagi kurashi jarayonida takomillashib kelgan his-tuyg'ular jamlanmasi hamdir. Bu Vatanning o'tmishi va hoziri

bilan faxrlanishda, uning manfaatlarini himoya qilishda namoyon bo'ladi. Vatanni sevish iymondandir deb ham bejizga aytishmagan"[2].

Vatan (arabcha "vatan" – ona yurt) kishilarning yashab turgan, ularning avlod va ajdodlari tug'ilib o'sgan joyi, hududi, ijtimoiy muhiti, mamlakati demakdir.

Pedagogika ensiklopediyasi [3] da vatanparvarlik (yunoncha "patriotes" vatandosh, "patris" – vatan) – tug'ilib o'sgan yurt, Vatanga muxabbat, sadoqat o'z xatti-harakatlari bilan uning ravnaqi uchun xizmat qilish, Vatanning ozodligi va obodligi, uning sarhadlari daxlsizligi, mustaqilligining himoyasi yo'lida fidoyilik ko'rsatib yashash, ona xalqining or-nomusi, shon-sharafi, baxtu saodati uchun kuch-g'ayrati, bilim va tajribasi, butun hayotini baxsh etishdek dunyodagi eng muqaddas va oliyanob faoliyatni, kishining o'zi tug'ilib o'sgan, kamol topgan joy, zamin, o'lkaga bo'lgan mehr-muhabbati, munosabatlarini ifoda etadigan ijtimoiy va ma'naviy-axloqiy xislatlari, fazilatini anglatadigan atama" sifatida talqin qilinadi.

Vatanparvarlik ko'p ma'noli atama bo'lib, tarixiy, ma'naviy, ijtimoiy, siyosiy, madaniy, iqtisodiy taraqqiyot jarayonida doimo takomillashib, yangicha ma'no-mazmun bilan boyib, rivojlanib boradi. Vatan manfaati, qadr-qimmat, taqdiri, istiqboli, ona yurtga muhabbat tuyg'usi qancha chuqur anglansa, vatanparvarlik tuyg'usi shuncha yuksak bo'ladi. Tarixiy, ijtimoiy-siyosiy, ma'naviy-madaniy taraqqiyotning turli bosqichlarida vatanparvarlikning yangi-yangi qirralari namoyon bo'ladi. Haqiqiy vatanparvarlik Vatanga, ona zaminga, o'z xalqiga muhabbat bilan yashash, uning istiqboli, manfaati yo'lida tinimsiz mehnat qilish hamda kurashish zarurati tug'ilganda jonini fido qilishni nazarda tutadi.

Bugungi kunda ham o'quvchi hamda talaba-yoshlarda vatanparvarlik tuyg'usini shakllantirish, ularni Vatanga muhabbat va sadoqat ruhida tarbiyalash muhim ahamiyatga ega. Buning uchun ularga ajdodlarimiz merosi, O'zbekistonning erishayotgan yutuqlari, o'tmishi va kelajagi, boy madaniyati, ma'naviyati, ilmiy salohiyati haqida keng tasavvur hosil qilish talab etiladi.

Vatanparvarlik – ona – Vatan, mustaqil O'zbekiston tushunchalarini o'z ongiga singdirish va unga sodiq bo'lishga erishishdir. Vatanparvarlik o'zbek xalqi, uning an'analari, tili, madaniyatiga muhabbat va hurmat bilan qarash, ularni chuqur o'zlashtirish hamda rivojlantirishga hissa qo'shish, yurtimizning haqiqiy jonkuyari bo'lish demakdir.

Vatanparvarlik – o'zbek xalqining madaniy merosi, san'at, me'morchilik yodgorliklarini asrab-avaylash, ularning tarixi hamda bugungi kundagi ahamiyatini bilishni ham o'z ichiga oladi.

Vatanparvarlik – shaxsning ona yurti, o'z Vatanga muhabbati va sadoqatini ifodalaydigan tushuncha ekanligi bilan ham alohida pedagogik qiymatga ega. Vatanparvarlik barcha kishilar, xalq, millatlar uchun umumiy bo'lgan, asrlar davomida sayqallanib kelgan umuminsoniy tuyg'u, ma'naviy qadriyatlardan biri hisoblanadi. Tarixiy jihatdan vatanparvarlik kishilarning o'z Vatani taqdiri bilan bog'liq ijtimoiy rivojlanish, xalqlarning o'zlari yashagan hududning dahlsizligi va mustaqilligi yo'lidagi kurashi jarayonida takomillashib kelgan his-tuyg'ular majmu'idir.

Vatanparvarlikning dastlabki elementlari qadimgi shakllarda paydo bo'lgan insonning yashash muhitining tabiiy muhitiga qo'shilishi, buning aks-sadosi – ko'pchilik uchun xos bo'lgan, Vatan deb atalmish Vatanga, kichik Vatanga nisbatan hissiy jihatdan ko'tarilgan munosabat – shaxs sifatida shakllanishi sodir bo'lgan joy. Xuddi shu paytni o'zida hayot sharoitlari va o'ziga xos xususiyatlariga rioya qilish shakllanadi, Vatanning ijtimoiy-madaniy muhiti aniqlanadi. Odatda vatanparvarlik tuyg'usini rivojlanishi quyidagilarga katta ta'sir o'tkazadi, bular: etnik (qabilaviy, keyinchalik – milliy) jamoaviy va diniy shakllanishlardir. Ularning tarixiy tajribasi va an'analari, shuningdek, xarakteri va millatlararo va dinlararo munosabatlarning holati vatanparvarlikning namoyon bo'lish mazmuni va shakllariga ta'sir qiladi.

Davlatning shakllantirilishi vatanparvarlik tuyg'usini rivojlantirish bilan uzviy bog'liqdir. Davlatga va davlat hokimiyatiga, umuman olganda, mas'uliyatli munosabat siyosiy muhit vatanparvarlikning ajralmas va muhim qismiga aylanadi, bu bilan siyosiy ongning xarakteriga ega bo'ladi.

Jamiyatdagi o'ziga xos tarixiy vaziyatga qarab vatanparvarlik turli yo'nalishlarga ega bo'lishi mumkin – mavjud siyosiy rejimni so'zsis qo'llab-quvvatlashdan tortib, uni rad etishgacha. Vatanparvarlik tuyg'usini rivojlantirishning eng muhim, barqaror, integral xarakteristikasi o'zida uchta o'ziga xos xususiyatlarni mujassamlashtiradi:

Birinchidan, vatanparvarlikning asosiy muhim ko'rinishida. Bu Vatanga muhabbat, Vatanga sadoqat. Bu aslida ijtimoiy tuyg'u – jamoat, birlik, oila bilan birdamlik hissi va yaqinlar, ularning taqdiriga daxldorlik hissi. Birlamchi yaxlit manba sifatida Vatanga muhabbat tuyg'usi tajribalar, qarashlar va g'oyalar negizida yotadi.

Vatanparvarlik tuyg'usi inson erkinligida chuqur ildiz otgan. Vatanga muhabbat har doim inson shaxsiyatida individual tarzda o'z taqdirini erkin belgilash masalasidir. Shundan kelib chiqib, oddiy hayotda va tarixiy vaziyatlarda vatanparvarlik yagona hissiy-irodaviy kompleksni ifodalaydi. Aynan Vatanga bo'lgan muhabbat irodali bo'lishga va faollikka undaydi.

Ikkinchidan, vatanparvarlik, ijtimoiy hissiyotga qo'shimcha ravishda, boshqa shaxsiy xususiyatlarida ifodasini topadi va g'oyaviy yo'nalishini aks ettiradi (ya'ni Vatan manfaatlariga bog'liqlik). Shaxsning dunyoqarashi, munosabatlari, xatti-harakati va faoliyati, ya'ni o'z Vatanning o'tmishiga hurmat, o'z xalqining urf-odatlari va an'alariga muxabbat, Vatan tarixini bilish; Vatan qudratini mustahkamlashga intilib, Vatanni himoya qilishga tayyorlik, shaxsiy va jamoat manfaatlari asosida Vatanni izchil rivojlantirishga yordam berish kabilarda namoyon bo'ladi.

Uchinchidan, shaxsiy darajadagi vatanparvarlik bevosita, boshqalar tomonidan shakllangan boshqa fazilatlar: yaxlit dunyoqarash, ma'naviyat, axloqiy g'oyalar, shaxsiy xulq-atvor normalari bilan ta'lim turlari, umumiy tarbiyaning integral aloqalarini tavsiflaydi.

Shaxsiy darajadagi vatanparvarlikning mazmuni hukumat siyosati sifatida bevosita davlat va jamiyat hayotida insonning shaxsiy manfaatlari nisbati bilan bog'liq tarzda yuzaga keladi.

Keng ko'lamlil darajada vatanparvarlik jamoaviy tuyg'ularda namoyon bo'ladigan jamoatchilik ongi, his-tuyg'ulari, o'z xalqiga, hayot tarziga, tarixiga nisbatan baholari, madaniyat, davlat, asosiy qadriyatlar tizimining muhim qismidir.

Vatanparvarlikni jamoatchilikning eng muhim tarkibiy qismi sifatida baholamaslik – ongning zaiflashishiga, ijtimoiy-iqtisodiy, ma'naviy va jamiyat hamda davlat rivojlanishining sustlashishiga olib keladi. Vatanparvarlik o'z ichiga oladigan tuyg'ular, g'oyalar, e'tiqodlar, urf-odatlar va an'alar, inson hayotining barcha sohalari doimiy qadriyatlariga ta'sir qiladi.

Vatanparvarlik – bu alohida davlatlarda asrlar va ming yilliklar davomida mustahkamlangan chuqur hissiyotlardan biri hisoblanadi. Vatanparvarlik Vatanga muhabbat, mamlakat manfaatlarini ko'zlash, Vatanni himoya qilishga tayyorlik, o'z mamlakatining ijtimoiy va madaniy yutuqlaridan g'ururlanish, Vatanni tarixiy o'tmishi va uning an'alarini hurmat qilishni o'z ichiga oladi. Ko'rsatib o'tilgan barcha vatanparvarlik ko'rinishlari tamoyillar va axloq qoidalari ko'rinishida mustahkamlangan turli odob talablarida o'z aksini topadi. Milliy vatanparvarlikka Vatanga muhabbat va mamlakat manfaatlari to'g'risida g'amxo'rlik qilishning uzviy bog'liqligi xosdir.

Vatanparvarlik baynalmillatlik bilan o'zaro bog'liq.

Baynalmillatlik – jahondagi turli millat va irqqlarga mansub kishilarning xalqaro birdamligi; ularning bir-birini tushunishlari va o‘zaro ishonchi, madaniyatlar, qadriyatlar, bilim va texnologiyalar o‘zaro singib borishining asosi; millatchilikning ziddi [4]. Insoniyat tarixida turli millatlar va elatlar orasida iqtisodiy, siyosiy va madaniy-ma’naviy aloqalar o‘rnatilib, ularning tobora mustahkamlanib borish jarayoni. Mazkur munosabatlarsiz esa, ijtimoiy taraqqiyot amalga oshmaydi.

O‘zbekiston Respublikasi ilg‘or mamlakatlar bilan barcha sohada hamjihatlik, hamkorlik va birdamlikni amalga oshirishga intilmoqda, xalqaro munosabatlarning umum tan olingan qoida va tamoyillariga rioya qilmoqda. Mamlakatimizda barcha fuqarolar, millati va irqidan qat’iy nazar, o‘zaro ishonch hamda birdamlikni mustahkamlash yo‘lida harakat qilmoqda. O‘zbekistonda 130 ziyod millat va elat vakillari yashaydi.

Baynalmillatlik fazilati – yuqori ijtimoiy sifatlardan biri bo‘lgan, umuminsoniy ma’naviy qadriyatdir. Bunda yoshlar boshqa xalq va millatning o‘ziga xos ma’naviyati, urf-odatlari va madaniyatini hurmat qilib, uni qadrlaydilar. Boshqa millatning ma’naviyati va madaniyatiga befarq bo‘lgan fuqarolarda bag‘rikenglik yetarlicha shakllanmagan bo‘ladi. Millatlararo bag‘rikenglik baynalmillatlikning muhim ko‘rinishi sifatida butun dunyoda tinchlik va totuvlikning qaror topishida muhim ahamiyat kasb etadi.

Baynalmillatlik sifatiga ega bo‘lgan insonlar boshqalarning millati, dini, urf-odatlaridan qat’i nazar, umuminsoniy qadriyatlarni hamma narsadan ustuvor tarzda qaraydi. Rivojlanishning hozirgi bosqichida baynalmillatlik O‘zbekistonning tinchlik uchun kurash, turli hamkorlikdagi texnik, ijtimoiy, iqtisodiy loyihalar sohasida turli mamlakatlar olimlari, fan va san’at namoyondalari bilan aloqalar o‘rnatish bilan bog‘liq.

Shaxsdagi vatanparvarlikni namoyon bo‘lishini uch yo‘nalishda kuzatish mumkin:

- 1) bilish – Vatan tushunchasiga xos qadriyatlarni egallash;
- 2) e‘tiqod – qadriyatlar sohasida o‘zlashtirgan bilimlarini e‘tiqodga aylantirish;
- 3) harakat – o‘z e‘tiqodini amaliy faoliyati orqali namoyon etishi.

Shu bilan birga vatanparvarlikning asosiy jamoat hayoti sifatidagi tarkibiy qismlari: ongli vatanparvarlik, vatanparvarlik munosabati va vatanparvarlik faoliyati.

Ongli vatanparvarlik – bu sub’ektning ahamiyatini aks ettirishi ularning Vatani va zarur choralarni ko‘rishga tayyorligi, uning milliy manfaatlarini himoya qilishi. Shuningdek, sub’ektning vatanparvarlik faoliyati axloqiy reguliyator bilan vatanparvarlik harakatining o‘zaro ta’sirida amalga oshiriladi.

Vatanparvarlik munosabatlari jamoatchilik jarayonida paydo bo‘ladi va amaliyoti sub’ekt hamda uning harakatlarining ob’ekti o‘rtasidagi haqiqiy bog‘liqlikda ko‘rinadi. Vatanparvarlik munosabatlari bu vatanparvarlik ongini moddiylashtirishning zaruriy sharti va vatanparvarlikni amalga oshirish faoliyatidir.

Vatanparvarlik faoliyati – bu vatanparvarlik ongini o‘zida mujassam etish va vatanparvarlik obyektiga nisbatan barcha turdagi ta’sirni amalga oshirish usuli sifatida vatanparvarlik maqsadlarini amalga oshirishga qaratilgan harakatlar majmuidir. Ushbu faoliyat vatanparvarlikning haqiqatan ham sezilgan va ko‘rinadigan tomoni moddiy asosini tashkil etadi. U ratsional, hissiy va irodaviy komponentlar birligiga ko‘ra, vatanparvarlik harakatlariga asoslanadi. Agar ular Vatanga xizmat qilishga qaratilgan bo‘lsa, shaxsning o‘z mamlakatining taqdiri uchun ijtimoiy va ma’naviy javobgarligini ifoda eta olsa, ushbu harakatlarni vatanparvarlik deb hisoblash mumkin.

T.Utebaevning ta’kidlashicha, bu jarayonda bolalar o‘zi uddalay oladigan faoliyatga bevosita qo‘shilib ketib, hayot kechirish va mehnat qilishga o‘rgangan. Ular og‘ir sharoitlarda erkaklar bilan ov qilish, qurol yasash kabi ishlarni bajargan. Mavjud odatlar va an’analarga ko‘ra, yoshlar keksalar nazoratida hayotiy tajribalarni o‘zlashtirganlar. Bolalar jamoa, enaga yoki murabbiylarda ma’lum tayyorgarlikdan so‘ng sinovlardan o‘tib, amaliy faoliyatda ishtirok eta boshlaganlar. Ana shu an’ana, ya’ni bolalarni ma’lum yoshgacha enaga va murabbiylarga topshirish yaqin davrlargacha, hatto hozirgi kunda ham davom etmoqda [5].

Eramizdan oldin taxminan 484-431/425 yillarda yashagan yunon tarixchisi Gerodotning “Tarix” kitobida qadimgi forslar, saklar, massagetlarning vatanparvarlik tarbiyasiga oid ma’lumotlar ham keltirilgan. Forslarning eng sharaflaydigan narsasi jasurlik bo‘lib, o‘g‘il farzandlari bilan faxrlanganlar. Podshoh kimning o‘g‘li bo‘lsa, unga sovg‘a- salomlar yuborgan. Bolalar besh yoshidan boshlab otda yurish, kamondan otish, sofdil va to‘g‘ri so‘zlikka o‘rgatilgan. Shart-sharoitlarning o‘zi farzandlarni otda yurishga, kamondan otishga o‘rgatgan, ularda jasurlik, to‘g‘rilik, botirlik xislatlarini, o‘z xalqini himoyachisi etib tarbiyalashga yo‘naltirilgan [6].

Harbiy xizmatchilar davlat xavfsizligini ta’minlash sohasidagi mutaxassislar kasbiy faoliyatlarining obyektlari: shaxsni, uning huquq va erkinliklarini, jamiyat va davlat manfaatlarini, tinchlikni, fuqarolar xavfsizligini turli tahdidlardan himoya qilish; tahlikali vaziyat to‘g‘risidagi axborotni kompleks va tizimli tahlil qilish, huquqbuzarliklarning sodir etilish sabablarini va ularga imkon beruvchi shart-sharoitlarni bartaraf etish, qonunchilik, huquqni qo‘llash amaliyoti, shuningdek zamonaviy harbiy majoralar shakllari va usullaridan samarali foydalanish; shuningdek, belgilangan majburiyatlar bajarilgandan so‘ng, ijodkorligi faoliyati, normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarga huquqiy xulosalar berish, huquqiy audit (due diligence), shuningdek, tezkor harakatlarni amalga oshirish, xalqaro tashkilotlar va boshqa tashkilotlarda yuridik faoliyatni amalga oshirish hisoblanadi.

Xulosa va takliflar. Bo‘ljak harbiy xizmatchilarda vatanparvarlik tuyg‘usini rivojlantirish va axloqiy tarbiyalash uzoq muddatli pedagogik faoliyat bilan bog‘liq. Haqiqiy vatanparvarlik Vatanga, ona zaminga, o‘z xalqiga muhabbat bilan yashash, uning istiqboli, manfaati yo‘lida tinimsiz mehnat qilish hamda kurashish zarurati tug‘ilganda jonini fido qilishni nazarda tutadi. Davlatga va davlat hokimiyatiga, umuman olganda, mas’uliyatli munosabat siyosiy muhit vatanparvarlikning ajralmas va muhim qismiga aylanadi, bu bilan siyosiy ongning xarakteriga ega bo‘ladi.

ADABIYOTLAR

1. <https://kun.uz/news/2024/01/12/ozbekiston-prezidenti-xavfsizlik-kengashining-kengaytirilgan-yigilishini-otkazdi>.
2. O‘zME. Birinchi jild. – Toshkent, 2000.
3. Pedagogika ensiklopediya. 1-jild. – T., 2013.
4. Safarova R.G., Djuraev R.H. Pedagogika ensiklopediya. – 1-jild. – T., 2015. – 377 b.
5. Utebaev T.T. Qoraqalpog‘istonda XX asr ikkinchi yarmi va XXI asr boshidagi ta’lim-tarbiyaviy fikrlar rivojlanishi: Ped.fan.l.d-ri ... Dis. – T., 2016. – 323 b.
6. Xoshimov K., Nishonova S. Pedagogika tarixi: Darslik. 2-q. – T.: Alisher Navoiy nomidagi O‘zbekiston Milliykutubxonasi nashriyoti, 2005. – 304 b.

